

Cikzore

Glasiilo Crvene inicijative Kragujevac

Broj 23

RIO LINGLONG

Slučaj brutalne eksploatacije vijetnamskih radnika u kineskoj kompaniji Linglong i sluganski odnos vlasti prema interesima multinacionalne kompanije Rio Tinto postale su središnje političke teme u Srbiji. Istovremenost ovih priča odagnala je geopolitičke tlapnje o “prihvatljivom” porijeklu investitora, bilo zapadnih bilo kineskih, i tako “otvorila” prostor za efikasniju borbu protiv otimačine resursa, uništavanja okoliša i iskorištavanja ljudi.

Zbog nedostatka direktne partijske borbe za vlast u Srbiji, mnogi su skloni donošenju zaključka o potpunoj političkoj apatiji u najširim masama. Taj zaključak je suštinski neispravan, a osim toga što otkriva specifičnu političku poziciju, on može biti i velika smetnja za razvoj masovnih pokreta i mobilizacija po konkretnim pitanjima.

Ovakav zaključak, da u Srbiji vlada apatija i da se političke borbe ne vode nikada nije bio tačan. Svih prethodnih godina bilo je štrajkova, protestovali su radnice i radnici u fabrikama, prosvetari, medicinari, poljoprivrednici, studenti, čak i pripadnici vojnih i policijskih sindikata, frilenseri, ekološki aktivisti... Neki štrajkovi i protesti bili su uspešni, neki nisu, kao i u svakoj borbi.

Onima koji ništa drugo osim sastava vlade ne računaju u rezultat društvenih borbi ovo nije bilo dovoljno. Aleksandar Vučić i naprednjaci su u međuvremenu došli do apsolutne vlasti, u parlamentu se opozicija svodi na nekoliko pripadnika nacionalnih manjina i to je, po njima, jedini relevantni pokazatelj na osnovu koje izvlače pouke o stanju u srpskom društvu.

Sa druge strane, na takozvanom lokalno, stvaranje lokalnih grupa za borbu po različitim osnovama se ubrzava. Javljaju se organizacije koje se suprodstavljaju investitorima raznih veličina i profila. Sa ulaskom u igru po zlu poznate rudarske kompanije Rio Tinto, postalo je jasno da se radi ne

samo o pokretu, već pre svega o temi koja je, u ovom času, možda jedina koja je u stanju da mobiliše mase koje tradicionalne političke stranke, toliko favorizovane od strane medija sa obe strane vlasti, mogu samo da sanjaju.

Njihova investitorska visočanstva

Pre svega, trenutnu situaciju u Srbiji treba posmatrati u kontekstu šireg geopolitičkog i klasnog plana da bi mogla da se shvati kompleksnost kontradikcija koje karakterišu trenutnu krizu sistema koji vlada u svetskim okvirima. Pre svega, pozicija Srbije na periferiji evropskog poretka u podeli rada jeste da metropole snabdeva jeftinom radnom snagom, subvencijama za kapitaliste i resursima. Svojevremeno je konstatovano da je Srbija u situaciji konkurencije u borbi za investitore sa susedima – Makedonijom i Bugarskom.

U toj borbi, Srbija svoju spoljopolitičku orijentaciju nazvanu “četiri stuba” pokušava da iskoristi kao komparativnu prednost u toj borbi, jer članice NATO sa samo jednim ili dva stuba u svojoj spoljnoj politici su bile prinuđene na uvođenje sankcija Rusiji, što je predstavljao svojevrsni poziv kompanijama sa Zapada da nastave izvoz svojih proizvoda iz Srbije.

Naravno, neoliberalna retorika o investitorima kao polubožanstvima nastavljena je

istim intenzitetom od preuzimanja vlasti od strane SNS-a. Odnos prema interesima kapitala se ne razlikuje ni za jotu od odnosa koje su imali “žuti” režimi, kako svoje prethodnike nazivaju današnji vlastodršci. Ispod tog narativa o otvaranju novih radnih mesta i napretku na kome propaganda insistira nataložilo se dosta istorijskih frustracija i teško naučenih lekcija. Dostora su mase očekivale od političara da se bore za njihove interese, ali izgleda da je ta iluzija dobrim delom razbijena.

Dobar primer za to može da bude pobuna koja se dešava protiv planova kompanije Rio Tinto da preko svojih kćerki-firmi eksploatiše “jadarit”, mineral koji je dobio ime po reci Jadar u Srbiji, od koga bi zatim dobijali litijum koji bi koristili za proizvodnju baterija koju planiraju da pokrenu. U nizu malih mesta u zapadnoj i centralnoj Srbiji došlo je do stvaranja lokalnih organizacija i pokreta koje se protive ovom planu. U većini tih malih mesta ozbiljnog političkog života jedva da je i bilo, tako da je žestina i masovnost pomalo iznenadila sve, čini se čak i samu multinacionalnu kompaniju čiji početak široke kampanje deluje zakasnelo i neadekvatno. Propagandni spot kojim kompanija uvjerava poznata između ostalog po ekološkim katastrofama, uverava javnost u dobre namere, dočekan je sa podsmehom i besom. Sa druge strane, kontra-spot u kome se pojavljuju glumci i u kome se iznosi nekoliko neospornih činjenica iz istorije Rio Tinta nije emitovan zbog toga što deklaracija u pratećoj dokumentaciji kojim se termin zakupljuje, po rečima posloводства RTS-a nije ispravna.

Sam vrh vlasti je pokret protiv Rio Tinta okarakterisao kao nešto što “tera investitore”. Međutim, reputacija ove kompanije na svetskom nivou je takva da će zbog tih fraza teško stanovništvo targetiranih opština odustati. Na samom terenu se pokazalo da ovo nije isključivo aktivistička priča, već da je stanovništvo dignuto na uzbunu. U to su

se uverile istraživačke ekipe koje su se susrele sa barikadama i jasnom porukom da nisu dobrodošli i da nikakva dalja istraživanja neće biti tolerisana. Nekima su oduzeti uzorci, a i jedan od stranih menadžera, Ros Koton, suočio se sa pobunjenim poljoprivrednicima.

Uprkos tome, kompanija sa svojim saveznicima koji imaju moć sprovodi deo po deo plana koji može. U tom smislu, trenutno je aktuelna faza izmene zakona, pa i ustava, po meri kompanije. Pre svega, reč je o Zakonu o eksproprijaciji koji ostavlja prevelike mogućnosti državi i velikim igračima da privremeno ili trajno, čak i po hitnom postupku, oduzimaju zemlju u skladu sa interesima. Takođe, na istoj skupštinskoj sednici biće na redu i Zakon o referendumu, čije izmene isto uzbunjuju. Po rečima predsednika Skupštine, ideja je da se taj Zakon donese u ovom skupštinskom sazivu, jedinstvenom po nedostatku opozicije u njemu. Razmere čitave operacije oko eksploatacije “jadarita” u Srbiji je takva da su pre svega stanovnici ugroženih područja svesni činjenice da je neophodno da se deluje odmah i da će svako kašnjenje biti nenaodknavivo. Uprkos snazi protivnika koje mnogi u Srbiji nisu svesni, za sada krajevi Srbije koji su, gledano iz Beograda, bili paradigma pasivnih krajeva sada se javljaju kao lučonoše borbe protiv jedne multinacionalne kompanije i neokolonijalnog principa. U sredu, 24. novembra biće održan protest ovih organizacija jer je tog dana zakazana rasprava o zakonima o eksproprijaciji i referendumu, za koje se sumnja da treba da obezbedi vlasti da ovaj projekat ipak sprovede do kraja, uprkos masovnom otporu. Pokret koji za kratko vreme toliko naraste nužno mora biti heterogen. Protiv Rio Tinta u unutrašnjosti Srbije svako oseća da brani svoje dvorište, svoju pijaću vodu i oranice. Naravno i da u toj situaciji mnogi pokušavaju da dođu do svog komada uticaja i toga su svi svesni. Postoji jedna opšta bo-

jazan od političara i njihove manipulacije. Praktično sve struje koje postoje u društvu su zastupljene u ovom pokretu.

Prva liga

Kao svojevrsna geopolitička protivteža pokretu protiv korporacije Rio Tinto koja je prepoznata kao epitom beskrupolozne moći krupnog kapitala, pride sa Zapada, mesecima se potencira kineska uloga u svet-skom ekološkom problemu, sa naglaskom na kompanijama koje su sada aktivne u Srbiji, pre svega u smederevskoj železari i borskom rudniku, te konačno i Zrenjaninu gde se trenutno gradi fabrika pneumatika za vozila Linglong korporacije, koja je do skoro najpoznatija po tome što je sponzor najviše fudbalske lige Srbije koja nosi ime ove kompanije.

Istini za volju, ova kampanja i vesti koje su vezane za probleme u istočnom delu Srbije gde ove kompanije rade nisu ni približno bile u stanju da mobilisu masu kao antilitijumski pokret. Onda se, početkom novembra dogodila medijska bomba; veći deo Srbije bio je zgrožen događajem u koji su bili umešani vijetnamski radnici, lokalno obezbeđenje i zrenjaninske aktivističke grupe. Aktivistkinje i aktivisti su došli po radnika koji je smatran za zviždača koji je u javnost poslao fotografije užasnih uslova koji vladaju u barakama-kontejnerima za smeštaj, kako se ispostavilo radnika iz Vijetnama koji su angažovani na izgradnji fabrike.

Ovaj događaj bacio je svetlo na do sada skoro nepoznat fenomen stranih radnika i uslova u kojima oni žive i rade. Za konkretnih između 400 i 500 Vijetnamaca se ispostavilo da su im pasoši oduzeti od poslodavaca, zbog čega im je kretanje ograničeno, da ih nadgleda i kinesko i lokalno obezbeđenje, da su neuslovno odeveni jer su u letnjoj odeći, da su oni potpisali ugovore na engleskom jeziku, te da nisu ni znali kuda idu, a da su ih u Zrenjanin doveli noću, po mraku.

Deo javnosti je, naravno, bio zgrožen. Drugi deo je spreman da ignoriše ovakvo neljudsko postupanje prema ljudima u ime geopolitičkih interesa i orijentacija. To nije iznenađujuće, sa obzirom na omiljeni ključ za tumačenje ne samo svetskih, već očito i lokalnih procesa koji se sa njima prožimaju. Po ovom pitanju, spremna je čuvena zamka da angažovanje protiv kineske kompanije sigurno znači podršku Zapadu.

Međutim, drastične scene iz baraka i sudbina tih ljudi koji su za četiri meseca primili po jednu platu i koji su praktično zaglavljani bez mogućnosti da ostvare bilo kakva prava tu vrstu prigovora pretvaraju u običnu tlapnju. Uz to, vijetnamski mediji su se oglasili izvestivši o užasnim uslovima u kojima se nalaze ovi ljudi, a pronela se i vest o protestu rodbine i ljudi koji ih podržavaju u njihovoj matičnoj zemlji i traže njihov povratak. A vijetnamskim medijima i javnosti čak ni srpski nacionalistički spin-doktori u svojoj poslovičnoj bahatosti nisu u stanju da pripisu prozapadnjaštvo.

Vlasti u Srbiji uglavnom ćute, kao uostalom i predstavnici kineske države, odnosno ambasade koji su pompezno otvarali početak radova u Zrenjaninu. Jedino je ministar Tomislav Momirović pokušao da skine odgovornost sa države pravdajući se njenom nemoći da se meša u takve stvari, misleći verovatno na poštovanje zakona na njenoj teritoriji od strane njihovog veličanstva investitora. Sa svoje strane, RTS, te provladine privatne televizije i tabloidi su hteli da pokažu da je čitava priča jedan zlonamerni spin iznevši tezu da su vijetnamski radnici zapravo zadovoljni uslovima smeštaja i rada. Ni ta priča nije dobro prošla. Ali, srpska političko-medijska scena je takva da ne treba sumnjati da će uprkos svim dokazima biti onih koji će želeći da naprave razliku po osnovu porekla eksploatatora i koliko je duga njegova istorija eksploatacije.

Budi li se istok i zapad?

Slučaj Linglong je delu srpske javnosti pokazao da u kapital-odnosu nema razlike kada je u pitanju strana sveta sa koje dolaze investitori, odnosno gazde. Znamo i da ne treba očekivati da u prvo vreme lokalni otpori imaju isti tretman u čitavom društvu. Ali, ovo je svojevrsna prilika za sve one koji žele da vode principijelnu antikapitalističku politiku da pripreme svoje platforme za budućnost koja počinje da se dešava na polju borbe za tržište radne snage i resursa u Srbiji; za situaciju u kojoj globalni kapitalizam označava kraj potpune dominacije zapadnog kapitala i zapadnog interesa.

Ovo je, dakle, prilika da se u toku borbe protiv korporativno orijentisanog zakonodavstva trasira principijelna pozicija protiv stavljanja Srbije u ulogu lokalnog igrača i sirovinske baze bilo koje sile u svetu koji sada postaje zvanično multipolaran. Rezultat dosadašnjih borbi jeste stvaranje jedne kritične mase aktivistkinja i aktivista

koji su za sada u stanju da se ozbiljnije od očekivanog odupru pokušajima kompanija da prikriju svoje aktivnosti i načine dovoljno snažan pritisak koji može da natera makar na preseljenje vijetnamskih radnika u hotel Kastel Ečka i još dva objekta u Zrenjaninu kao hitna i privremena reakcija, na primer ili da oduzme uzorke plaćenicima Rio Tinta. Istina je da u ovim grupama nema ideološke kohezije što samo znači da će se uskoro dogoditi diferencijacija, bez obzira da li će to biti posle pobede ili posle poraza trenutnih pokušaja da se spreči kolonijalni Zakon o eksproprijaciji ili da se spreče pretnje novinarima na primer. Neće, naravno, u sadašnjem uzavrelom trenutku u kojem je većina političkih aktera i medija sve više okrenuto izbornim igrama i pritisnuto različitim interesima biti svima lako da se orijentišu. Možda u ovom trenutku deluje teže no ikad da među tolikim suprotstavljenim interesima izdrže pod pritiscima koji će, izvesno, biti sve jači, ali ne treba smetnuti sa uma da su upravo takve okolnosti istovre-

NE znači NE

Tokom prethodnih meseci, javnost u Srbiji je bila suočena sa nekolicinom tema koje su zbog trenutnih društvenih normi gurnute pod tepih. Društvo je moralo da se suoči sa rečima hrabrih žena koje su preživele traume koje su im nanete i koje su iznele svoje priče u javnost pogađajući pritom tabu tačke okorelog društva koje na nepravde jedino zna da čuti dok se dešavaju i da potom upire prstom tražeći krivca izvan sebe.

Pohvale za hrabrost i odvažnost svim devojkama, devojčicama i ženama koje preživljavaju. Koje govore. One nisu same u borbi za pravdu i slobodu, jer pitanje pravde i slobode u svakom slučaju je pitanje koje osigurava sutrašnjicu svake žene. U svetu kakav jeste, u državi kakva Srbija jeste gde koreni problema sežu u najdublje strukture, odgovor svakog od nas mora biti jasan.

Srbija predstavlja jednu od mnogih nacionalnih država čije javno mnjenje je jasno patrijarhalnog usmerenja sa sve konzervativnijim tendencijama, iako formalno većina ljudi bi se izjasnila da je položaj žena u Srbiji ravnopravan položaju muškaraca samo zato što mogu da se zaposle. U položaj žena se ne uračunavaju bezbednost i diskriminacije. Ne uračunava se činjenica da je danas popularizovano do vrhunca posmatranje ženskog tela kao komada mesa koji može da bude posedovan. Paralelno tome, mužjaštvo sa uračunatim šovinizmom i kompleksi predstavljaju krajnje prihvatljiv odgovor društvu za sigurnu budućnost.

Nasilje u takvom društvenom miljeu uvek cveta i po pravilu na račun nezaštićenih. Tako i nasilje nad ženama, sa posebnim akcentom na seksualno nasilje cveta nemo ispod prećutnih pogleda javnosti. Priče koje su izašle u javnost upravo i pokazuju dubinu problema seksualnog nasilja nad ženama koje je prisutno u nekad zvanim vaspitno-

obrazovnim ustanovama, a danas samo obrazovnim ustanovama.

Zgražavanje javnosti i osude ovih priča neguju pogubnu kulturu ćutljivih pogleda. Gde ta ista javnost nije kadra da pripremi svoje naraštaje za svet, da ih vaspita da se nasilje ne čini i ako se desi kako treba reagovali. O seksualnom nasilju se ne priča ni preventivno što donekle i ne čudi, jer procentualno se neuporedivo više seksualnog nasilja upravo i dešava u krugu bliskih ljudi kojima se veruje. Čak i sam zakon RS tek početkom 2000-ih godina prepoznaje da ne postoji „bračna obaveza“. Taj isti zakon iako za nijansu promenjen, i dalje ipak ne veruje žrtvama, već ponekad pre će poverovati čak i počinocu.

U društvu koje je izgrađeno na eksploataciji i ugnjetavanju, čovek mora biti čoveku drug jedini. Naši glasovi stoje uz sve preživele. Zadatak svakog od nas, svake žene i svakog muškarca, jeste da glasovima razbijemo okove tišine. Vreme je da se stavi tačka na tabu i da se nasilje nazove pravom rečju i kao takvo zaustavi.

Nek se zapamti jednom zauvek- NE znači NE!

SPREGA DRŽAVE I KRIMINALA III – PRAŠINA

Trenutna vlast u Srbiji već godinama generiše kriminalne afere kojima pokušava da manipuliše na razne načine: neke prikriva poput ubistva na auto-putu ili ubistva u Savamali, nekima pokušava da manipuliše pokušavajući da je preokrene u svoju korist, poput one sa Dijanom Hrkalović i njenom ulogom u bandi Velje nevolje, a neke sama i proizvodi poput sumanutih najava o atentatu na Vučića.

Uprkos tome što se o ovim aferama u delu javnosti godinama priča, oni nastavljaju da spinuju rugajući se zdravom razumu kao da se ništa ne dešava i pritom kao da ih istina uopšte ne potresa jer im je neophodna takva atmosfera da bi se skrenula pažnja javnosti i da bi se postepeno lišavali odgovornosti svi ključni akteri.

Pravda je naizgled nedostižna, jer su sve institucije iznutra urušene i ne može se očekivati da glavni krivci budu okrivljeni i da svi do sada optuženi budu adekvatno osuđeni. Veze između kriminalnih krugova i državnog političkog vrha su sistemske i one se ne mogu ukinuti bez predhodne likvidacije sistema. Sprega političke elite sa crnim fondovima kapitala su neraskidive. Zato se državna ekonomija urušava, zato je čitav državni aparat kriminalizovan. Ne postoji sfera u koju ne zadire ozbiljna koruptivna mreža sa najneverovatnijim ishodom na kraju. Pored toga što je državni vrh predstavnik stranog i investicionog kapitala, oni su i predstavnici krimogenog kapitala takođe. Ne postoji zakon koji će im stati na put, potrebno je srušiti sistem.

PRIVATIZACIJA INSTITUTA „JAROSLAV ČERNI“ - PITANJE ŽIVOTA

Voda je osnova postojanja života na planeti Zemlji. Hidrosfera je omogućila nastanak biosfere. Na osnovu toga, voda je neophodna za biološki opstanak svakog ljudskog bića ali i za obezbeđenje osnova ljudske civilizacije - osim za piće, voda je ljudima neophodna i za pripremanje hrane, održavanje higijene, kao i za proizvodne procese u poljoprivredi i industriji. Upravo zbog zagađenja tokom njenog korišćenja u intenzivnoj poljoprivredi i industriji u kapitalističkoj epohi, voda u XXI veku postaje strateški prirodni resurs. Očuvanje preostale čiste vode i smanjenje zagađenja u procesu njene eksploatacije predstavljaju strateške ciljeve današnjice, jer ljudska vrsta, kao i sav živi svet na Zemlji, direktno zavisi od količine i kvaliteta vode. Svet se suočava sa najvećom do sada zabeleženom krizom snabdevanja vodom i izvesno je da će u doglednoj budućnosti sve veći broj ljudi biti izložen nedostatku vode i ratovima vezanim za obezbeđenje zalih pijaće vode.

U takvim globalnim okolnostima, Ministarstvo privrede Srbije izvršilo je 4. januara prodaju 92 odsto kapitala Instituta za vodoprivredu „Jaroslav Černi“ kompaniji Millenium Team i konzorcijumu u kojem je sedam direktora tog instituta, po ceni od oko 2,6 miliona evra. Institut „Jaroslav Černi“ je vodeća naučnoistraživačka organizacija u oblasti voda u Srbiji. Nastao je 1953. godine spajanjem Hidrološkog instituta SANU i Hidroenergetskog zavoda. Ključnu delatnost instituta čine različita istraživanja u oblasti voda i životne sredine, a uz to i pružanje usluga projektovanja hidrotehničkih objekata na osnovu ekspertize vezane za probleme korišćenja voda

i zaštite voda. S druge strane, kompanija Millenium Team postoji od 2003. godine i bavi se izgradnjom građevinskih objekata niskogradnje, uključujući hidrotehničke objekte, termotehničke instalacije, radove na izgradnji železničkih pruga, saobraćajne infrastrukture i gradskih i regionalnih deponija. Najznačajnije poslovne aktivnosti ove kompanije vezane su za nesumnjivo kriminalni projekat „Beograd na vodi“ i namešten državni posao izgradnje stanova za pripadnike službi bezbednosti. Po svemu sudeći, opravdana je bojazan da je ova privatizacija izvršena kako bi kompanija koja je sada podizvođač na projektu beogradskog metroa imala punu kontrolu nad institutom koji je nadležan za procenu da li neki građevinski projekat može da ugrozi vodoizvorišta. Problem je već otvoren odlukom o trasi metroa u Beogradu i planom izgradnje naselja na Makiškom polju, koje je najznačajnije vodoizvorište Beograda. Naravno, reč je o visoko profitabilnim projektima za kapitalističke aktere koji su ih inicirali i koji ih politički guraju. Naslućuju se i dodatni potencijalni profiti, kao posledica očekivane prodaje flaširane vode stanovništvu, na osnovu urušavanja kvaliteta vodovodnog sistema.

U vremenu kada snabdevanje vodom dobija prvorazredni značaj za svetsku civilizaciju, lokalne epizode klasne borbe vezane za privatizaciju institucija sa kapacitetom za planiranje korišćenja tog resursa postaju ključne tačke inspirisanja široke društvene mobilizacije protiv kapitalističkih štetočina. Jer život je u pitanju.

SLAVA DRUGU KA ORISU!

Nova narodna armija (New People's Army (NPA) predstavlja oružano krilo Komunističke partije Filipina (Communist party of the Philippines (CPP)). NPA je osnovan 29. marta 1969. i za cilj ima borbu protiv buržoasko marionetske reakcionarne vlade kao i doprinošenje narodnoj demokratskoj revoluciji. NPA vodi gerilski rat u okviru Komunističke pobune na Filipinima koja predstavlja najduži tekući konflikt u državi. CPP i NPA su zajedno uspostavili Narodnu demokratsku vladu (People's Democratic Government) u 73 od ukupno 81 provincije. CPP zajedno sa NPA su označene kao terorističke organizacije kako od strane kancelarije predseništva Filipina, tako i od strane SAD, UK, Australije, Kanade i Evropske unije.

Horhe Madlos ili Ka Oris (1947-2021) bio je komandir i potparol NPA u Mindanau. On je ujedno bio i najtraženiji komandir NPA od strane države.

Ka Oris je ubijen 29. oktobra 2021. oko osam časova uveče u Impasugongu, Bukidnon. Po navodima CPP i njegove supruge, Ka Oris je bio sa Ajhel Dela Penja (aka Pika) na motoru na putu da dobiju medicinsku pomoć. Obojica su bili nenaoružani i bez mogućnosti da pruže otpor kada su ih iz zasede hladnokrvno ubili. Država ovo odbija da prizna i čvrsto se drži izjave o okršaju koji se desio, čak je i iscenirala konflikt. Četiri sata nakon realnog zbivanja događaja, država je odglumila vazdušni napad. U periodu od 12:40 posle ponoći do 2:00 ujutru, oružane snage Filipina su ispustile makar šest velikih bombi, ispalili su tuce raketa i stvorili paniku i strah među ljudima. Konačno su izneli svoju veliku laž oko 11:00 sati pre podne navodeći da su Ka Oris i Ka Pika navodno ubijeni u

okršaju. Dodatno svemu, pre predavanja tela porodici preminulog komandira Ka Orisa ili bilo kakvog konsultovanja sa njima, telo preminulog borca je kremirano pod izgovorom da je dva dana nakon smrti test na COVID-19 bio pozitivan te je morao da se kremira.

Osudujemo kukavičluk i podlost buržoaskih slugu!

Slava drugu Ka Orisu!

Slava revoluciji!

NA 75 GODINA OD SUĐENJA U NIRNBERGU: LAŽNA PRAVDA POBEDNIKA

Nirnberški sudski procesi bili su niz od 13 sudskih procesa koje je sproveo Međunarodni vojni sud a koji su zaključeni između SAD-a, Velike Britanije, SSSR -a i Francuske protiv vodećih sledbenika i drugih upletenih u mašineriju nacizma.

Dana 20. novembra 1945. godine, u Palati pravde grada Nirnberga razorenog savezničkim bombardovanjem tokom rata, otpočeo je prvi proces protiv glavnih vođa nacističke Nemačke. Deset meseci kasnije, 30. septembra 1946. godine, sud je izrekao dvanaest smrtnih i nekoliko zatvorskih kazni protiv nacističkih zločinaca.

Umesto da zatvorski osude sve odgovorne za nacistički genocid, suđenja su bila poprilična inscenacija u kojoj su pobednici nastojali da se predstave kao novi gospodari sveta koji polažu pravo da nametnu posleratni poredak. Statut ovog Međunarodnog vojnog suda, koji je uveo pravni pojam „zločin protiv čovečnosti“, objavljen je u avgustu 1945. godine, uporedo sa brutalnim bombardovanjem Hirošime i Nagasakija od strane SAD-a koje su masakrirale na stotine hiljada Japanaca; pitanje koje je navelo Hanu Arent da osudi institucionalni progon nekolicine nacističkih zločinaca kao pribegavanje politici opreznosti zapadnih sila, koje su izbegavale „slučajeve zločina u kojima bi se moglo pozvati na tu quoque (ti takođe)“. Tako je u toku 13 zajedničkih procesa obuhvaćenih suđenjima, 611 najprepoznatljivijih ličnosti iz različitih sfera podvrgnuto krivičnom gonjenju: politički i vojni lideri nacizma, lekari, sudije itd, od skoro

5000 zahteva za pojedinačna krivična gonjenja koja su podneta sudu. Tokom prvog suđenja specifičnom po suđenju višim činovima, na optuženičkoj klupi našla su se 24 nacistička lidera. Nakon 216 sednica, 1. oktobra 1946. godine, doneta je presuda prema kojoj je 12 optuženih osuđeno na smrt (Gering, Ribentrop, Kajtel, Kaltenbruner, Rozenberg, Frank, Frik, Štrajher, Zaukel, Jodl, Zajs-Inkvart i Borman), trojica su osuđena na doživotni zatvor (Hes, ministar finansija, Valter Funk i Reder), a četvorica su osuđeni na kazne od 10 do 20 godina (Denic, Širah, Šper i Nojrat). Hjalmar Šaht, predsednik nemačke centralne banke (Reichsbank), Franc fon Papen, ministar i vicekancelar, Hans Friče, pomoćnik Jozefa Gebelsa u Ministarstvu propagande, oslobođeni su optužbi. Nisu osuđivani Gustav Krup, industrijalac koji je svoje bogatstvo stekao na račun ropskog rada, kao ni Robert Laj, šef Nemačkog fronta rada koji je organizovao i planirao eksploataciju ovog prisilnog rada.

Nekažnjivost nemačke buržoazije

Ne samo da je izostalo suđenje desetina hiljada nacista, već su najveći stepen nekažnjivosti uživali i veliki nemački industrijalci koji su se obogatili po cenu masovnog robovskog rada Jevreja, Cigana, radnika prisilno deportovanih iz okupiranih zemalja, partizana, homoseksualaca, koji su bili primorani da rade do smrti od iscrpljenosti i bolesti. Takav je bio slučaj, da navedemo samo jedan poznati primer, sadašnjeg Ba-

jera, tadašnjeg IG Farbena, jedne od najvećih kompanija u hemijskom i farmaceutskom sektoru koja je, koristeći prisilni rad, proizvodila gas ciklon B koji je koristio nacistički režim za istrebljenje Jevreja u koncentracionim logorima. Tako svedoči veliki Primo Levi, italijanski hemičar i pisac u svojim delima. Ako je ovo čovek i Takav je bio Aušvic gde oživljava svoje stravično iskustvo iz Bune, fabrike u kojoj su zatvorenici Aušvica Monovica brutalno porobljavani radi proizvodnje gume za IG Farben.

Isto tako nisu zatvoreni ni krupni bankari koji su se obogatili zahvaljujući nacizmu, kao što se dogodilo sa Dresdner bankom, koja je sva dobra i bogatstvo Jevreja prebacila u ruke buržuja povezanih sa režimom. Jedini veliki predstavnik nemačke buržoazije kome je bilo suđeno u Nirnbergu je Gustav Krup, vlasnik kompanije Krupp AG (fabrike oružja koja je opskrbljivala nacističku ratnu mašineriju), ali tamo nije dobio nikakvu kaznu zbog toga što je proglašen nesposobnim za suočavanje pred sudom. Tako su krupna buržoazija i finansijeri, koji su se bogatstva dograbili na osnovu krvi i genocida nad milionima, izlaskom iz rata uživali apsolutnu nekažnjivost koju su garantovale imperijalističke demokratije.

Pravda za mase

Nirnberška suđenja treba shvatiti kao pokušaj postizanja simboličkog procesa na međunarodnom nivou koji zatvara „odozgo“ proces koji se širio odozdo pred kraj rata, gde su široke mase pokazale svoje demokratske težnje. To je bilo ključno u onim zemljama koje su doživele porast klasne borbe ili revolucionarnih procesa nakon rata, poput Francuske i Italije. U Francuskoj, u manjini od pre oslobođenja (kada je borba realizovana putem raznih pokreta otpora u ilegali), ali nakon avgusta 1944. godine na jedan sveopštiji način, postajao

je rasprostranjen popularan proces suđenja kolaboracionistima, poznat kao „čistka“, koji je izražavao duboke težnje masa da će saučesnici nemačke okupacije koji su podržavali kolaboracionistički višijevski režim biti osuđeni. Prema pripovedanju Herberta Lotmana u svojoj knjizi Čistka i Enza Traversa u Do krvi i vatre. Od evropskog građanskog rata (1914-1945), spominje se na hiljade državnih službenika, pripadnika paravojnih grupa koji su žestoko progonili otpor, doušnika, mučitelja i trgovaca obogaćenih posredstvom spekulacija, kojima su sudili, koje su osuđivali i pogubili spontani radnički i narodni sudovi koji su nicali posvuda hoteći da nametnu pravdu.

Da bi sprečio pooštavanje ovog procesa koji je pretio da se okrene protiv cele francuske buržoazije - od koje je većina saradivala sa nacistima - De Gol je promovisao „nirnberški model“ nameštenih suđenja u kojima je osuđeno svega nekoliko stotina, dok je na hiljade počinilaca genocida amnestirano u nekim navratima između 1947. i 1953. godine, a mnogi od njih su kasnije postali deo državne aparature tokom Četvrte i Pete Republike. Sam maršal Peten, predsednik vlade u Višiju i osoba koje se francuska masa širokim delom odrekla, pušten je na slobodu 1951. godine.

Isto se dogodilo u Italiji, gde je partizanski otpor 1945. godine pogubio između 10 i 15 hiljada fašističkih pripadnika Salске Republike, uključujući i samog Musolinija, linčovanog na trgu Loreto tokom oslobođenja Milana. Ovaj proces narodne pravde, uveliko rasprostranjen zahvaljujući postojanju masovnog oružanog otpora protiv nacističke okupacije, bio je kontrolisan odozgo kada je italijanska buržoazija bila u mogućnosti, uz pomoć saveznika i Komunističke partije - predate politici „nacionalnog jedinstva“ za obuzdavanje revolucije - zarad obnavljanja države. Na taj način,

kako kaže Enzo Traverso, „u ime kontinuiteta države - i zahvaljujući saučesništvu savezničkih okupacionih snaga, koje su otpor sve više doživljavale kao svojevrsnu pretnju društveno i politički subverzivnu - italijanska vlada sprečila je bilo kakvu istragu o velikim kompanijama koje su podržavale fašizam i odbila da preda one najodgovornije za zločine koje je fašistička vojska počinila u Jugoslaviji, Grčkoj i Albaniji.“

Mnogima od ovih fašističkih i nacističkih zločinaca pomogla je Katolička crkva, olakšavši im zadatak bekstva u različite južnoameričke zemlje kroz takozvani „vatikanski koridor“, odnosno, uticaj papske diplomatije koja je pribavila pasoše, vize itd, kako Robert Kac majstorski prepričava u svojoj knjizi Bitka za Rim. Nacisti, saveznici, partizani i papa. (Procenjuje se da je u posleratnom periodu oko 60 000 ratnih zločinaca ušlo u Argentinu vatikanskim koridorom). Ovaj gnusni zadatak nekažnjivosti računao je i na aktivnu ulogu Komunističke partije Italije, čiji je najviši upravitelj, Palmiro Toljati, kao ministar pravde, 1946. godine amnestirao 219481 počinilaca genocida, smanjivši kazne za oko 3000 fašista optuženih za teške zločine. I sve to, svega godinu dana nakon što su nacisti proterale radničke i seljačke mase koje su sopstvenim snagama izvojevale oslobođenje čitavog italijanskog severa. Zahvaljujući ovim amnestijama, veliki deo pripadnika vladajuće elite i italijanske buržoazije koja je podržavala fašizam, ponovo se vraća svojim profesijama, pa čak i državnoj službi, reciklirajući se u represivni aparat. Zapravo, prema podacima za 1960. godinu, 62 upravnika grada od ukupno 64 bili su funkcioneri visokog ranga pod fašističkim režimom.

„Demokratski“ genocidi koji nisu stavljeni na optuženičku klupu

Jedna od velikih zabluda koju je uspostavio

liberalni ideološki trijumfalizam na kraju rata jeste ta da je ovo bio sukob između demokratije i fašizma, u kojem bi „demokratske“ sile imale progresivnu ulogu u borbi protiv fašizma, braneći vrednosti slobode i demokratije. Ova priča ne samo da krije prave ciljeve podele sveta koja je dovela različite imperijalizme u međusobni rat već i same genocide koje su počinile „demokratske“ zapadne sile, poput masakra nad civilnim stanovništvom u Drezdenu, Hirošimi i Nagasakiju. Procenjuje se da je u Drezdenu, u Nemačkoj, februara 1945. godine poginulo više od 500000 ljudi kao rezultat više od 700000 fosfornih bombi koje su engleski avioni ispustili na ukupno milion ljudi. Kao što su ponovili brojni historičari i analitičari, Drezden nije imao nikakav vojni interes, budući da je bio grad koji je služio kao izbeglički centar, a njegovo bombardovanje je izvedeno sa isključivim ciljem da se prikaže moć Engleske koja je preuzela važnu ulogu u posleratnom poretku. Isto se dogodilo i sa bombaškim napadima koje su izvršile Sjedinjene Države u Hirošimi i Nagasakiju, a koje su izvedene kada je već bila osigurana pobeda u ratu, sa jedinom svrhom da se pokaže ko je novi gospodar sveta - demonstracija koja je bila primarno usmerena na Sovjetski Savez, budući da je bombardovanje izvedeno tačno jedan dan pre početka Potsdamske konferencije na kojoj su imperijalisti podelili svetske zone uticaja sa SSSR-om. Procenjuje se da je u oba grada umrlo ukupno oko 500 hiljada ljudi.

A da li je američkoj i britanskoj vojsci i njihovim zvaničnicima suđeno za ovaj genocid? Uviđamo suprotno, nastavili su da se nameću kao navodni branioci međunarodne demokratije.

Nastanak i razvitak radničkog pokreta u Jugoslaviji: Kako se osloboditi kapitalističke eksploatacije?

Februar 1975: Kao društvena pojava, radnička klasa nastaje stvaranjem buržoaskog kapitalističkog društva. Radničke plate su bile vrlo male, radno vreme neograničeno, jer dužina radnog vremena nije bila određena zakonom. Radnicima je isplaćivan samo mali deo onoga što oni stvarno zarade. Najveći deo kapitalisti su prisvajali za sebe. Svoje nezadovoljstvo radnici su ispoljavali u pobunama, demonstracijama i štrajkovima. Naročito pogodan način borbe bili su štrajkovi, kada su radnici napuštali posao, tražeći bolje uslove rada i veću zaradu...

Jedan od takvih štrajkova organizovan je 1. maja 1886. godine u Čikagu. Na ulice je izašlo 40.000 radnika. Nosili su parole i table na kojima su bile tri osmice. One su značile 8 sati rada, 8 sati kulturnog uzdizanja i 8 sati odmora. A šta su učinili kapitalisti? Poslali su policiju koja je pucala na nenaoružane radnike, ranjivala ih i ubijala.

Kao uspomena na događaje u Čikagu, od tada Prvi maj postaje međunarodni dan borbene smotre radničke klase celog sveta.

Ideolozi radničkog pokreta i tvorci naučnog socijalizma

Među naprednim misliocima koji su uviđali nepravdu kapitalističkog uređenja, poseban i najveći značaj pripada Karlu Marksu i Fridrihu Engelsu. Oni su svojim naučnim delima dokazali da kapitalistički poredak MORA USTUPITI mesto SOCIJALISTIČKOM

DRUŠTVU. Učili su radničku klasu da se treba silom osloboditi kapitalističke eksploatacije.

Radnički pokreti u jugoslovenskim zemljama

Naši narodi su putem industrijskog razvitka krenuli mnogo kasnije nego Amerika, Engleska i neke druge zemlje zapadne Evrope. Zato se i počeci radničkog pokreta u našim zemljama javljaju tek početkom sedamdesetih godina prošlog veka.

Prvi socijalistički ideolog u Srbiji bio je Živojin Žujović. Rođen je u Vračeviću kod Valjeva. Mnogi ga i danas smatraju prvim socijalistom u Srbiji. U stvari, on je bio preteča socijalista. Puna razvojna linija socijalističkog pokreta u Srbiji počinje od Svetozara Markovića. Za svega sedam godina svog političkog rada Svetozar Marković je stvorio organizovan socijalistički pokret u Srbiji. Sa razvojem kapitalizma jačala je i radnička klasa. Na čelu tadašnjeg radničkog pokreta bio je Dimitrije Tucović, a njegovi najbliži saradnici bili su Radovan Dragović i Dušan Popović.

Organizovani socijalistički pokret u Vojvodini rodio se i rastao je u krilu mađarske socijaldemokratske partije. Valja naglasiti da je radnički pokret u Vojvodini oličavao puno jedinstvo Srba, Hrvata, Mađara i drugih i odlikovao se visokim proleterskim internacionalizmom.

Počeci radničkog pokreta na teritoriji današnje SAP Kosovo vezani su za grad Prizren gde je 1895. godine formiran prvi socijalistički kružok. Njegov osnivač bio je Anđelko Ajtić, obućar, jedan od najnaprednijih ljudi toga kraja.

U Hrvatskoj su radnici 1894. godine osnovali svoju partiju - Socijaldemokratsku stranku Hrvatske i Slavonije. Jedan od najpoznatijih vođa hrvatskog radničkog i socijalističkog pokreta u to vreme bio je Ivan Ancel. Među njegovim glavnim saradnicima ističu se Vitomir Korać, Stjepan Lopuh, Lazar Forišković, zatim Vilim Bukšeg i kasnije Juraj Demetrović. Dok su u Hrvatskoj i Srbiji intelektualci širili socijalističke ideje, u Sloveniji su baš radnici osnivači radničkog pokreta. Osnivač radničkog pokreta u Sloveniji bio je krojački radnik France Železnikar.

Zahvaljujući razvoju industrije, u Bosni i Hercegovini se vrlo brzo razvijala radnička klasa. Početkom 20. veka u Bosni je bilo oko 100.000 radnika. Jedan od prvih organizatora radničke partije u Bosni i Hercegovini bio je knjigovezački radnik Mićo Sokolović. Kasnije su to Franjo Raušer, Rajko Žemva, Đuro Fikais, Sreten Jakšić i drugi. Svojim saosećanjem sa širokim slo-

jevima naroda osobito se isticao književnik Petar Kočić. Makedonski radnici, pečalbari u Bugarskoj i Srbiji, prvi su prihvatili i širili socijalističke ideje u Makedoniji. Jedan od prvih propagatora socijalističkih ideja u Makedoniji bio je stolarski radnik Vasil Glavinov. S obzirom na spor razvoj kapitalizma i veoma mali broj radnika, u Crnoj Gori se socijalistički radnički pokret javlja nešto kasnije. Tek na početku 20. veka javile su se prve radničke organizacije. Tako je 1903. godine u Baru stvoren Radnički savez, kao nosilac budućeg radničkog pokreta u ovom kraju.

Posle završetka 1. svetskog rata, 1919. godine, u Beogradu je organizovan skup predstavnika klasnog pokreta radnika iz čitave zemlje, osim Slovenije. To je bio Kongres ujedinjenja na kome je zajednička partija proletarijata dobila naziv Socijalistička radnička partija Jugoslavije (komunista). Bio je to Prvi kongres Komunističke partije Jugoslavije.

Srba Nikolić (Dečje novine, 1975.)

CRVENA PETOKRAKA

15. decembar 1917.

- Marsova zvezda ili Crvena zvezda je postala simbol Crvene garde, nekoliko nedelja nakon Oktobarske revolucije.

Namena je bila da simbolizuje jedinstvo radnika na svih pet kontinenata na Zemlji. Predložio ju je Konstantin Jeremejev, ruski revolucionar i novinar, član Petrogradskog vojno-revolucionarnog saveta. Potreba za uvođenjem prepoznatljivog amblema se izrodila pošto je hiljade vojnika prebeglo sa fronta Prvog svetskog rata i bilo je teško razlikovati gomilu običnih prebegnika od

vojnika koji su se pridružili Crvenoj gardi. Prvih nedelja je ili oslikavana desno na vojničkim kapama, ili su prikačeni delovi crvene tkanine u obliku zvezde. Jeremejev je oformio Petrogradsku crvenu gardu i predvodio njihove odrede prilikom juriša na Zimski dvorac sa Marsovog polja u Petrogradu. Preminuo je 1931. od infarkta i sahranjen je na Marsovom polju.

Marsova zvezda se potom pojavila na amblemu SSSR-a iznad Zemlje kao čuvar mirnog rada (srp i čekić).

Nadia Anjuman

Nadia Anjuman (Herat, 1980-2005) je bila avganistanska pesnikinja i novinarka. Istaknuta zagovornica ženskih prava, stvarala je i čitalačke krugove koji su bili u suprotnosti sa režimom u zemlji. Još za života objavila knjigu Gol-e dudi 2005. god. Suprug i njegova porodica su je pretukli do smrti.

Nemam želju da otvaram usta
o čemu bih pevala..?
Ja, omražena od života.
Nema razlike između pevati il ne
pevati.
Zašto da govorim o slatkoći...
kada osećam gorčinu?
Aj, gozba tlačitelja...
zakovala mi je usta.
Nemam saputnika u ovom
životu.
Za koga da budem slatka?
Nema razlike između pričati,
smejati se,
umirati, postojati.
Ja i moja samoća iznurena
bolom i tugom.
Rođena ni za šta.
Usta da mi zapečate.
O srce moje, znaš da je proleće
i vreme da se slavi.
Šta da radim sa zarobljenim kri-
lom
što ne dâ mi dá letim?

Predugo ćutim,
ali nikad ne zaboravljam melod-
iju,
jer svakog trenutka šapućem
pesme moga srca,
koje me sećaju na
dan kada ću slomiti ovaj kavez,
odleteti iz ove samoće...
i melanholično zapevati.
Ja nisam krhko drvo topole
da me bilo koji vetar svija
ja sam Avganistanka,
jedino mogu da jecam.

Crvena inicijativa Kragujevac

CiK je grupa koja ima za cilj da kroz političku i kulturnu borbu da svoj doprinos svrgavanju kapitalističkog društvenog sistema i uspostavljanju pravednijeg društva. CiK je internacionalistička, ateistička, klasna organizacija koja se u svom svakodnevnom radu bori protiv širenja verske, rase i međunacionalne mržnje, patrijarhata, sprege države i crkve, i bilo kakvog oblika verske i nacionalne indoktrinacije. Prihvatamo i branimo pravo svakog pojedinca na političko, seksualno i versko opredeljenje. Borimo se za sve kojima su prava ugrožena. CiK se poziva na istorijsko mesto Kragujevca kao koevke radničkog pokreta u Srbiji i na Balkanu 19. i 20. veka. CiK se bori protiv istorijskog revizionizma i pokušaja izmene kolektivnog sećanja na događaje iz Drugog svetskog rata i karakter antifašističke narodnooslobodilačke borbe. CiK se bori protiv granica, imperijalističkih ratova i siromaštva u svetu. Za društvo slobodnih i ravnopravnih ljudi. Za društvo bez eksploatacije. Za svima dostupno i besplatno školstvo i zdravstvo. Za slobodnu ljubav. „Komunisti sa prezirom odbijaju prikrivanje svojih pogleda i namera. Oni izjavljuju otvoreno da se njihovi ciljevi mogu postići samo nasilnim rušenjem čitavog dosadašnjeg društvenog poretka. Neka vladajuće klase drhte pred komunističkom revolucijom, u njoj proleteru nemaju šta da izgube osim svojih okova, a dobiće čitav svet!“

